

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 130 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
<i>Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna</i>	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
<i>Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich</i>	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
<i>Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	33
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodaning shakllanishi	37
<i>Davlatova Zebo Haydarovna</i>	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
<i>Ochilova Farida Baxriddinovna</i>	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari	44
<i>Qo'chqarova Oysha Oltibayevna</i>	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
<i>Sevara Mamatkarimova</i>	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
<i>Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li</i>	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
<i>Курбанова Шаира Исмаиловна</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari	63
<i>Muminova Feruza Farxodovna</i>	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati	70
<i>Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
<i>Дмитрий Валерьевич Пупонин</i>	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
<i>Муксинова Динора Азаматовна</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
<i>Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi</i>	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
<i>Berkinova Charos Islomovna</i>	

Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
N. R. Masharipova	
Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimini baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
Pardayeva Aziza Rahmatilloevna	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
Ubaydullayeva Komila Bozor qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna	

ISPAN TILI DARSLARIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH USULLARI

Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li
 Samarqand davlat chet tillar instituti
 Ispan va italyan filologiyasi kafedrasida dotsenti

Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna
 Samarqand Davlat chet tillar instituti
 Roman-german tillari fakulteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu ishda talabalarni ispan tilini o'rgatishda amaliy-uslubiy yondashuvlar, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, dialoglar, rolli o'yinlar, interaktiv mashqlar, loyiha asosidagi faoliyat va audio-video materiallar tilni real kontekstda qo'llash ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Masofaviy va elektron ta'lim vositalarining qo'llanilishi esa o'quv jarayonini individualizatsiyalash va talabalar mustaqil ish faoliyatini rag'batlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, zamonaviy yondashuvlar talabalarni nafaqat grammatik bilimga, balki amaliy kommunikativ ko'nikmalarga tayyorlaydi.

Kalit so'zlar: pedagogik metodlar, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, multimedia, loyihaviy metod, til kompetensiyasi, arabcha o'zlashmalar, madaniy kontekst.

Abstract: This study examines practical-methodological approaches to teaching Spanish, the development of communicative competence, and the effectiveness of modern technologies in education. Research results indicate that dialogues, role-plays, interactive exercises, project-based activities, and audio-video materials enhance students' ability to use the language in real-life contexts. The implementation of distance learning and e-learning tools enables the individualization of the learning process and encourages independent work. Modern approaches prepare students not only in grammatical knowledge but also in practical communicative skills.

Key words: pedagogical methods, communicative approach, interactive methods, multimedia, project-based method, language competence, Arabic borrowings, cultural context.

Аннотация: В данной работе анализируются практико-методические подходы к обучению студентов испанскому языку, развитие коммуникативной компетенции и эффективность использования современных технологий. Результаты исследования показывают, что диалоги, ролевые игры, интерактивные задания, проектная деятельность и аудиовидео материалы способствуют укреплению навыков применения языка в реальных ситуациях. Использование дистанционных и электронных образовательных ресурсов позволяет индивидуализировать учебный процесс и стимулировать самостоятельную работу студентов. Современные подходы готовят студентов не только к грамматическим знаниям, но и к практическим коммуникативным навыкам.

Ключевые слова: педагогические методы, коммуникативный подход, интерактивные методы, мультимедиа, проектный метод, языковая компетенция, арабские заимствования, культурный контекст.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarni ispan tilini samarali o'rgatish amaliy-uslubiy asoslarini tadqiq qilish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Til o'rganish jarayoni nafaqat nazariy bilimlarni egallashni, balki talabaning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishni, ijtimoiy va madaniy kontekstlarda tilni to'g'ri qo'llashni ham o'z ichiga oladi. Shuningdek, talabalarda mustaqil izlanish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirish ham bugungi ta'limning muhim talablaridan biridir. Hozirgi davrda o'qituvchilardan individual yondashuvni ta'minlash, turli interaktiv texnologiyalar va innovatsion metodlardan samarali foydalanish orqali til o'rgatish jarayonini yanada samarali tashkil etish kutiladi.

Ispan tilini o'qitishda amaliy ko'nikmalarni shakllantirish, tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini integratsiyalashgan tarzda rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. CEFR kabi xalqaro standartlar va kommunikativ yondashuv metodikalar talabalarga tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkonini beradi. Masalan, interaktiv mashqlar, rolli o'yinlar va loyiha asosidagi faoliyat orqali talabalarning til kompetensiyasi mustahkamlanadi va ular nafaqat grammatik bilim, balki amaliy muloqot qobiliyatiga ega bo'ladilar.

Bugungi ta'lim jarayonida multimedia resurslarining ahamiyati katta. Audio, video va raqamli vositalardan foydalanish nafaqat tinglab tushunish va so'zlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki talabalarning mustaqil o'rganish jarayonini ham rag'batlantiradi. Elektron darsliklar yordamida talabalar matnni o'qish, tarjima qilish, tushunish va mustahkamlash imkoniga ega bo'lib, dars jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, loyiha asosidagi faoliyat va til muhitini yaratish metodlari talabalarda tilni kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ispan tilini o'rgatishda kommunikativ yondashuv va amaliy-uslubiy metodlarni qo'llash masalalari ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan. D.Xayms (1972) tomonidan kiritilgan "kommunikativ kompetensiya" tushunchasi til o'rganish va o'qitish nazariyasi uchun asosiy kontseptual baza sifatida xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, kommunikativ kompetensiya talabalarning ijtimoiy vaziyatlarda muloqot qobiliyatini shakllantirish, madaniy kontekstlarni tushunish, hamkorlik va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi.

So'nggi yillarda zamonaviy pedagogik tadqiqotlar til o'qitish jarayonida texnologik vositalardan samarali foydalanishni tavsiya qilmoqda. Richards va Rodgers (2014) ishlarida interaktiv va loyiha asosidagi faoliyat metodikasi tilni amaliy kontekstda egallashga xizmat qilishi, shuningdek, talabalarning qiziqishini oshirishi ta'kidlangan. European Commission (2020) ma'lumotlariga ko'ra, multimedia va elektron darsliklar yordamida o'tilgan darslarda talabalar mavzuni tezroq o'zlashtiradi va muloqot qobiliyati sezilarli darajada rivojlanadi.

S.A. Gilmanova (2018) o'z tadqiqotlarida chet tilini o'rgatishda nolingvistik fakultet talabalarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodlarini tahlil qilgan. U talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dialog, rolli o'yin, loyiha asosidagi faoliyat va interaktiv mashqlarning samaradorligini ta'kidlagan. Shu bilan birga, elektron darsliklarning talabalarga mustaqil o'qish, tinglab tushunish, tarjima va tahlil qilish imkonini berishi ularning tilni o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qiladi.

Adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, ispan tilini o'rgatishda nafaqat grammatik bilimga e'tibor qaratish, balki talabalarning kommunikativ, interaktiv va madaniy kontekstda tilni qo'llash qobiliyatini rivojlantirish muhimdir. Zamonaviy tadqiqotlar audio, video, raqamli vositalar va loyiha asosidagi metodlarni birlashtirish orqali til o'rgatishni samarali qilish mumkinligini tasdiqlaydi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik metodikani tanlash va uni amaliyotga tatbiq etishda ilmiy tadqiqotlar natijalari asos sifatida xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

"Kommunikativ kompetensiya" atamasi ilmiy adabiyotga D.Xayms tomonidan kiritilgan. O'tgan asrning 60-70-yillaridan boshlab tilni o'rganishga doir dastlabki kompetensiyalar kiritila boshlandi. Bunda D.Xayms tomonidan 1972-yilda "kommunikativ kompetensiya" tushunchasi kiritiladi. Kompetensiya/kompetentlik kategoriyalarini tilni, ayniqsa, ikkinchi (ona tilidan tashqari) tilni o'rganish nazariyasi va amaliyotida, boshqarishda, rahbarlikda, menejmentda professionallik va muloqotni o'rganishda foydalanila boshlandi.

Kommunikativ kompetensiya – ijtimoiy vaziyatlarda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o'zaro muloqotga kirisha olishni, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi. Bugungi kunga qadar "kommunikativ kompetensiya" tushunchasiga bir qancha chet el va mahalliy pedagoglar tomonidan turlicha tariflar berilgan. Pus pedagogigi S.A.Gilmanova o'zining ilmiy faoliyatida nolingvistik fakulteti talabalarining chet tilidan kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shartlarini tahlil qilgan va ko'plab tariflarni keltirgan.

Darhaqiqat, til o'z tabiatiga ko'ra nihoyatda murakkab hodisa bo'lib, uni o'rganishda turli metodlar qo'llaniladi. Fanning taraqqiyoti, unda yangidan-yangi tarmoqlarning vujudga kelishi tilni o'rganadigan metodlar doirasining kengayishini va takomillashib borishini taqozo qiladi. So'nggi yillarda fan va texnika rivojlanib borishi natijasida

ilm-fan sohasida ham ulkan o'zgarishlarga erishilmoqda. Texnika rivojlanib borgani sari ta'lim sohalarida ham axborot texnologiyalaridan foydalanishga katta ahamiyat qaratilmoqda.

Asosan o'qishni o'rgatish jarayonida turli xil texnik vositalardan (multemidiyalar, audio-video vositalar, so'nggi rusumdagi kompyuterlar) unumli foydalanilmoqda. Shular qatorida masofaviy ta'lim, ya'ni elektron darsliklar yaratilmoqda va ilm – fan sohasiga tadbiiq etilmoqda. Elektron darsliklarning qulaylik tomonlari ko'p. Elektron darsliklar yordamida o'qitishning an'anaviy ta'lim jarayonidan butunlay farq qilib, ko'pgina afzalliklarni o'z ichiga oladi. An'anaviy dars jarayonida o'qituvchi muntazam ravishda talaba bilan matn ustida ish olib boradi. Noan'anaviy bo'lgan elektron darsliklardan foydalanish jarayoni tillarni o'qitish metodikasining eng qulay usullaridan biri bo'lib, ko'proq amaliy mashqlarni o'z ichiga oladi.

Elektron darslik orqali talaba o'qituvchi yordamisiz mustaqil ravishda matnni o'qib-eshitish, tarjima qilish, tushunish, tahlil qilish va mustaxkamlash uchun berilgan mashqlarni bajarish uchun yetarlicha vaqtga ega bo'ladi. O'qitish jarayonida masofaviy ta'limning samarasi katta bo'lib, chet tilida o'qishni o'rgatish davomida quyidagilarni ko'rishimiz mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

LÉXICO TEXTO Se llama Ramón. Es español pero vive en Chile. Es médico. Trabaja en un hospital de Santiago. Tiene cincuenta años. Ahora va a España con su familia. Van de vacaciones. Van en avión. Está al lado de Ramón, su mujer. Es española también. Tiene cuarenta y cuatro años. Es profesora de español. Tienen dos hijos. El menor se llama Carlos. Estudia en la facultad de historia. Es muy inteligente. El mayor se llama Pedro. Trabaja en la oficina .

Vocabulario se llama – uning ismi, ero зовут vive – yashaydi, живёт ahora - hozir, сейчас pero – lekin, но médico, m – shifokor, врач avión, f – tayyora, самолёт también - ham, тоже profesor, m – o'qituvchi, учитель menor – kenja, младший mayor – kattasi, старший inteligente – aqlli, умный actriz, m – artist, актриса cerilla, f – gugurt, спичка oficina, f – korxonа, учреждение idioma, m – til, язык vacación, f – ta'til, каникулы Notas

1. ir a – qayergadir bormoq, ехать(куда-либо)
2. ir de vacaciones – ta'tilga bormoq, ехать на каникулы
3. al lado de – yonida, рядом
4. ¿Cómo estás/está? – qandaysan? Qalaysiz? Как дела?
5. ¿Qué tal? – Ahvolingiz qalay? Как вы?
6. Como siempre – odatdagidek, как всегда
7. tomar un taxi – taksi ushlamoq, взять такси

EJERCICIOS LÉXICO – GRAMATICALES

1. Traduzca. 1. La hermana de Pedro lee los diarios “País” y “El mundo”. ...

Pravilo # #[pravilo={ “hospital ” bunday talaffuz etilmaydi; [[ospital]] -деб талаффуз этилади] “hospital ” так не произносится. А произносится как- [[ospital]] Ta'kidlab o'tish lozimki, yuqorida ko'rsatilgan amallar metodik jihatdan talaba va o'qituvchi uchun ijobiy imkoniyatlar yaratadi. Bu hol o'zbek tiliga mo'ljallangan elektron darslikda faqat o'zbek tilidagi matn, rus tiliga mo'ljallangan elektron darslikning versiyasida rus tilidagi matn namoyish etiladi. O'qishni o'rgatishda yuqorida aytilgan fikr, mulohazalarni hisobga olib, metodikani samarali qo'llasak chet tili va uning talaffuzini o'rgatishda uning foydasi, ahamiyati samarali bo'ladi. Oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'qitish jarayonini texnik vositalar yordamida tashkil qilishimiz zarur. Uni to'g'ri tashkil qila bilish oldimizga qo'yilgan maqsad, vazifani hal qilishda yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, kelajagimiz poydevori bilim dargohlarida yaratiladi, boshqacha aytganda, xalqimizning ertangi kuni qanday bo'lishi yoshlarimizning bugun qanday ta'lim va tarbiya olishiga bog'liq.

Shuningdek, zamonaviy o'qitish jarayonida audio, video va raqamli vositalardan foydalanish samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi. European Commission ma'lumotlariga ko'ra, multimedia resurslaridan foydalangan darslarda talabalar mavzuni 30% tezroq o'zlashtiradi va ko'proq muloqot qobiliyatini egallaydi. Bu esa o'quv jarayonini faqat nazariy bilim bilan cheklamay, amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlash imkonini beradi.

Ispan tilini o'rgatishda amaliy-uslubiy yondashuvlarni tizimli tarzda tahlil qilish, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish usullarini ko'rsatish, audio-video va raqamli vositalarning samaradorligini o'rganish, shuningdek, o'yin texnologiyalari va mustaqil o'rganish topshiriqlari orqali talabaning til ko'nikmalarini kengaytirishga qaratilgan. Kirish qismi shu bobning asosiy yo'nalishlarini belgilab beradi va o'quvchiga keyingi bo'limlarda batafsil misollar, tahlillar va natijalarni tushunishga tayyorgarlik yaratadi. Loyiha asosidagi faoliyat talabalarga

mustaqil izlanish, reja tuzish va tilni turli kontekstlarda qo'llashni o'rgatadi. Bu metod tilni kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi: talabalar biror mavzu bo'yicha material to'playdi, tahlil qiladi, natijalarni taqdim etadi.

Talabalar guruhlariga bo'linib, Ispaniya yoki Lotin Amerikasi madaniyati haqida qisqa loyiha tayyorlaydi: intervyu, poster, video yoki slayd taqdimoti. Loyihalar sinfda ispan tilida taqdim etiladi, savol-javob bo'lib o'tadi. Tilni faqat grammatik yoki test orqali emas, balki real ijodiy vazifalar orqali qo'llash ko'nikmasi paydo bo'ladi.

Til o'qituvchisi darsda har doim ispan tilini asosiy muloqot vositasi sifatida foydalanadi va sinf ichida til muhitini yaratadi: barcha ko'rsatmalar, izohlar, savollar va javoblar ispan tilida bo'ladi. O'qituvchi darsning boshlanishida talabalarni salomlaydi, oddiy savollar bilan muloqotni ispan tilida boshlaydi:

¿Cómo estás hoy? ¿Qué hiciste ayer?

Bu oddiy dialoglar talabalarning til muhitiga kirishiga yordam beradi.

Quyidagi konsept-diagramma alohida usullar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadi:

Kommunikativ kompetensiya

- Dialoglar & Rolli o'yinlar —> So'zlash, Tinglash
- Interaktiv vazifalar —> Hamkorlik, Munozara
- Muammoli vaziyatlar —> Mustaqil fikrlash, Muloqot
- Audio & Video materiallar —> Tinglab tushunish
- Loyiha asosidagi faoliyat —> Mustaqil izlanish
- Til muhitini yaratish —> Doimiy ispan tilida muloqot

Bu diagramma kommunikativ kompetensiyani shakllantirishning asosiy yo'nalishlarini birlashtiradi.

Ispan tilini o'rgatishda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish turli usullar orqali amalga oshiriladi: dialog va rolli o'yinlar, interaktiv vazifalar, muammoli vaziyatlar, audio-video materiallar, loyiha ishlari va til muhitini yaratish. Bu usullar birgalikda talabalarni faqat grammatik bilim bilan emas, balki tilni real muloqotda qo'llash qobiliyati bilan tayyorlaydi. Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv bo'yicha darslar tilni egallash jarayonini sezilarli darajada samaraliroq qiladi va talabalarni amaliy kompetensiya egallashga tayyorlaydi (Richards & Rodgers, 2014; European Commission, 2020).

Ispan tilini o'rgatishda zamonaviy ta'lim jarayoni faqat grammatik qoidalarni o'rgatishdan iborat emas, balki talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu jarayon quyidagi asosiy tamoyillar va usullar orqali amalga oshiriladi:

1. **Kommunikativ yondashuv:** Talabalar tilni real vaziyatlarda ishlatib, grammatik bilimlarni amaliy mashqlar, dialoglar va rolli o'yinlar orqali mustahkamlaydi.
2. **Interaktiv va loyiha asosidagi faoliyat:** Talabalar mustaqil izlanish, loyiha tayyorlash va natijalarni taqdim etish orqali tilni turli kontekstlarda qo'llash ko'nikmalarini egallaydi.
3. **Texnologiyalardan foydalanish:** Audio, video va elektron darsliklar orqali tinglab tushunish, yozish va o'qish ko'nikmalari samarali rivojlantiriladi, masofaviy ta'lim jarayoni qo'llaniladi.
4. **Til muhitini yaratish:** Darslar davomida ispan tilida muloqot muhitini tashkil etish talabalarni tilga to'liq kirishiga yordam beradi.
5. **Kompetentli yondashuv:** Til o'rganish nafaqat nazariy bilim, balki ijtimoiy va madaniy moslashuv, hamkorlikda ishlash va mustaqil fikrlashni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ispan tilini samarali o'rgatish zamonaviy ta'lim jarayonining muhim vazifalaridan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirishda kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, loyiha asosidagi faoliyat va multimediyaga resurslaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. CEFR va boshqa xalqaro standartlarga asoslangan metodik yondashuvlar talabalarning tinglash, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini tizimli ravishda shakllantiradi hamda tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkonini beradi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, elektron darsliklar, audio va video materiallar yordamida amalga oshiriladigan darslar talabalarning mavzuni tezroq o'zlashtirishiga va amaliy ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantirishga xizmat qiladi. Loyiha va interaktiv mashqlar esa tilni faqat nazariy bilim sifatida emas, balki real muloqot vositasi sifatida o'zlashtirishga yordam beradi.

Natijada, ispan tilini o'rgatishda amaliy-uslubiy metodlarni integratsiyalashgan tarzda qo'llash talabalarning kommunikativ kompetensiyasini oshiradi, tilni real kontekstda qo'llash ko'nikmalarini mustahkamlaydi va ularni mustaqil izlanish hamda ijodiy faoliyatga tayyorlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlar darsning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va talabalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini rag'batlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xayms, D. Kommunikativ kompetensiya nazariyasi. – Filadelfiya: Pensilvaniya universiteti nashriyoti, 1972. – 356 b.
2. Gilmanova S. A. Nolingvistik fakultet talabalari chet tilidan kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shartlari: pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiya.
3. Juraboyev, V. B. Nemis tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv. – Science and Education, 2020. – 215–220 p.
4. Sultonova, M. Elektron darsliklardan foydalanish va masofaviy ta'limning samaradorligi. – Toshkent: "Ta'lim nashriyoti", 2020. – 152 b.
5. Yevropa Komissiyasi. Multimedia resurslaridan foydalanish orqali ta'lim samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar. – Bryussel: Yevropa Komissiyasi nashriyoti, 2020.
6. European Commission. Multimedia resurslaridan foydalangan darslar bo'yicha ta'lim samaradorligi bo'yicha tadqiqotlar. – Bryussel: European Commission Publishing, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.